

PAPER DETAILS

TITLE: Matematik Egitiminde Bilgi İşlemsel Düşünme- Kuramdan Uygulamaya

AUTHORS: Rümeysa Beyazhançer

PAGES: 214-235

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/4111883>

Fen, Matematik, Girişimcilik ve Teknoloji Eğitimi Dergisi

Journal of Science, Mathematics, Entrepreneurship and Technology Education

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/fmgtd>

© ISSN: 2667-5323

Matematik Eğitiminde Bilgi İşlemsel Düşünme- Kuramdan Uygulamaya

Rümeysa Beyazhançer¹

¹Dr, Bursa Uludağ Üniversitesi, rumeysabeyazhancer@uludag.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-5061-8835

ÖZ

Bu çalışma, bilgi işlemsel düşünme (BİD) kavramının matematik eğitimi ile entegrasyonunu ve bu entegrasyonun öğretim süreçleri üzerindeki etkilerini incelemektedir. Çalışmanın amacı, BİD'nin matematik eğitiminde nasıl bir rol oynadığını ve bu sürecin öğretmenler ve öğrenciler üzerindeki etkilerini değerlendirmektir. Çalışma kapsamında, BİD'nin matematiksel kavramların anlaşılmasına, problem çözme becerilerinin gelişimine ve teknoloji destekli öğrenme ortamlarının kullanımına olan etkileri incelenmiştir. Araştırmanın bulguları, BİD'nin matematik eğitime entegrasyonunun öğrencilere problem çözme, soyutlama ve algoritma geliştirme gibi önemli becerileri kazandırdığını göstermektedir. Ayrıca, BİD tabanlı etkinlikler, öğrencilerin matematiksel kavramları daha iyi anlamalarını ve bu kavramları günlük hayatla ilişkilendirmelerini sağlamaktadır. Öğretmenler ise BİD tabanlı pedagojik uygulamaları kullanarak teknoloji ve bilgisayar destekli eğitim araçlarını daha etkili bir şekilde kullanabilmişlerdir. Bu süreçte öğretmenlerin karşılaştığı zorluklar ve bu zorlukların nasıl aşılabileceği konusunda önemli bilgiler elde edilmiştir. Sonuç olarak, BİD'nin matematik eğitime entegrasyonu, öğrencilerin analitik ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmekte ve öğretmenlerin pedagojik uygulamalarını zenginleştirmektedir. Bu çalışma, BİD'nin eğitimdeki önemini vurgulamakta ve öğretim stratejilerinin geliştirilmesine yönelik değerli öneriler sunmaktadır.

MAKALE TÜRÜ

Derleme

MAKALE

BİLGİLERİ

Gönderilme Tarihi:

31.07.2024

Kabul Edilme Tarihi:

31.10.2024

ANAHTAR

KELİMELER:

Bilgi işlemsel düşünme, Matematik eğitimi, Algoritmik düşünme

Computational Thinking in Math Education-From Theory to Practice

ABSTRACT

This study examines the integration of computational thinking (CT) into mathematics education and its impact on teaching processes. The aim of the study is to evaluate the role of CT in mathematics education and its effects on both teachers and students. The study investigates the impact of CT on the understanding of mathematical concepts, the development of problem-solving skills, and the use of technology-supported learning environments. The findings of the research show that the integration of CT into mathematics education equips students with essential skills such as problem-solving, abstraction, and algorithm development. Additionally, CT-based activities help students better understand mathematical concepts and relate these concepts to daily life. Teachers have been able to use technology and computer-supported educational tools more effectively by applying CT-based pedagogical practices. This process has provided significant insights into the challenges faced by teachers and how these challenges can be overcome. In conclusion, the integration of CT into mathematics education enhances students' analytical and creative thinking skills and enriches teachers' pedagogical practices. This study emphasizes the importance of CT in education and offers valuable suggestions for the development of teaching strategies.

ARTICLE TYPE

Review

ARTICLE

INFORMATION

Received:

31.07.2024

Accepted:

31.10.2024

KEYWORDS:

Computational thinking, Mathematics education, Algorithmic thinking

Summary

Introduction, Purpose, and Significance

This study examines the integration of Computational Thinking (CT) into mathematics education, analyzing its effects on students and educators. CT is increasingly recognized as essential for fostering analytical skills, problem-solving, and a deeper understanding of mathematical concepts through technology-supported learning environments. The goal of this research is to highlight CT's role in developing foundational skills such as problem decomposition, abstraction, and algorithmic thinking, which are critical for academic and real-world applications. The frequent use of CT-based activities in classrooms is expected to improve students' ability to connect mathematical concepts to everyday life, enhancing both learning outcomes and instructional quality.

Methods

A traditional literature review methodology was employed to structure, analyze, and synthesize existing research on CT in mathematics education. This approach provides a comprehensive view of CT's theoretical and practical applications within the field, allowing the study to identify trends, gaps, and contradictions in the current literature. The review includes various qualitative and quantitative studies, focusing on both primary and secondary educational settings.

Findings

The research identifies several positive impacts of CT integration in mathematics education:

1. **Skill Development:** CT-based activities enhance students' problem-solving abilities, abstraction skills, and algorithmic thinking. These competencies enable students to understand complex mathematical concepts more effectively.
2. **Teacher Benefits:** Educators gain valuable insights into using technology-supported teaching tools and overcoming challenges in CT integration, which enriches their pedagogical practices.
3. **Interdisciplinary Relevance:** CT also supports the broader goals of STEM education, equipping students with the ability to recognize patterns, analyze situations, and approach problems systematically.
4. **Challenges and Recommendations:** Teachers encounter various obstacles in adopting CT methods; this study outlines strategies to address these challenges and improve CT's implementation across different educational levels.

Discussion and Conclusion

The study concludes that CT integration in mathematics education contributes to students' analytical, creative, and problem-solving skills. The findings suggest that CT-based curricula should be prioritized to cultivate students' resilience, adaptability, and critical thinking—qualities that are increasingly essential in today's technological world. Recommendations include targeted teacher training programs and continued research on CT's interdisciplinary applications, especially in STEM fields, to further refine its effectiveness.

Giriş

Yirmi birinci yüzyılın hızla değişen ve teknolojik olarak ilerleyen dünyasında, problem çözme yeteneklerini geliştirmek ve daha etkin kararlar almak için yeni yaklaşımlara ihtiyaç duyulmaktadır. Yirmi birinci yüzyıl öğrenimi, inovasyon ve yaratıcılık, esneklik, eleştirel düşünme gibi beceri setleri

etrafında şekillendirilmiş yeteneklerle donatılmayı gerektirmektedir. Bu bağlamda, öğrencilerin ekonomi ve iş dñnyası, teknoloji, çevre ve küreselleşmenin etkileri gibi alanlarda hızlı ve artan değişiklikler tarafından ortaya çıkarılan giderek karmaşıklaşan zorluklarla bařa çıkabilmek için bu özel yeteneklere gereksinim duymaktadır. Başka bir deyişle, bu çağın öğrencisini, esas olarak hızlı bağlantılar, robotik, büyük veri, yapay zekâ gibi teknolojik gelişmelerle tanımlanan Dördüncü Sanayi Devrimi'nin (4IR) karmaşık zorluklarına hazırlamak söz konusudur.

"Computational Thinking" Türkçe ifade ile "Bilişimsel Düşünme" (Yıldız, Çiftçi & Karal, 2017), 21. yüzyılın en önemli becerilerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Computational Thinking, Türkçeye "Bilgi İşlemsel Düşünme", "Hesaplamalı Düşünme", Bilişimsel Düşünme" olarak farklı şekillerde tercüme edilmiştir. Bu çevirilerden "Bilgi İşlemsel Düşünme (BİD)" bilgiyi işleyen bir düşünme şekli de olduğundan ve matematik eğitiminde bilgi işleme ve bilgi oluşturma önem arz ettiğinden bu şekilde ifade edilmesi uygun görölmektedir (Kabakçı, vd., 2023). BİD Eğitimi terimi, öğrenimi kolaylaştırmada bilgisayar ve bilgi işlemsel düşünmenin rolünü vurgulamaktadır; bu bakış açısı, Seymour Papert'in mirasıdır (Papert, 1993). "BİD" terimi, bilimin 19. yüzyılda nicel analize atıfta bulunmasıyla ortaya çıkmıştır ve daha sonra aritmetik öğretiminde akıl yürütmenin vurgulanmasıyla ilişkilendirilmiştir (Childs, 2015). Terimin modern olarak bilgisayarlar ve eğitimle ilişkilendirilmesi ise Papert'e dayanmaktadır. Papert'tan (1980, 1993, 1996, 2006) sonra Wings'in (2006) bu alanda yaptığı çalışmalarla BİD bir problem çözme biçimi olarak eğitimde kullanılmaya devam etmiştir.

BİD, matematik eğitimi konusunda önemli bir düşünce, bilgisayarlaşmanın ve teknoloji kullanımının pedagojik ilişkiyi kolaylaştırma derecesidir. Bu durum, birçok açıdan, öğretmenlere BİD kavramı ve çeşitli pedagojik bağlantılar, sosyal ve kültürel olarak, uygulanabilirliği hakkında daha fazla bilgi edinmelerine yardımcı olmakla ilgilidir (Ye vd.,2023).

Bu çalışmada, Bilgi İşlemsel Düşünme'nin ne olduğu, nasıl ortaya çıktığı ve matematik eğitiminde nasıl bir rol oynadığı ele alınmaktadır. Ayrıca çalışma, eğitmcilerin ve araştırmacıların katkılarını içermekte ve özellikle ilköğretim ve ortaöğretim seviyesinde eğitime odaklanarak Bilgi İşlemsel Düşünme Eğitimi (BİDE) teorilerinin matematik eğitimi bağlamında araştırılmasını ve pedagojilerinin anlaşılmasını derinleştirmeyi amaçlamaktadır.

Yöntem

Araştırma literatürde bilgi işlemsel düşünme becerisi ile ilgili var olan yaklaşımları yapılandırma, literatürü analiz etme ve sentezleme bu bağlamda alana kuramsal anlamda katkı sağlaması amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla çalışmada tarama modelinde geleneksel derleme yaklaşımı kullanılmıştır Geleneksel derleme belirli bir konuda yayınlanmış iki veya daha fazla çalışma üzerinde inceleme yapılarak bulgu, sonuç ve değerlendirmelerini sentezleyen, belirli bir yöntem izlenmeksizin, farklı yollarla ve farklı kaynaklardan elde edilen bilgilerin derlendiği çalışmalardır (Karaçam, 2013). Geleneksel derleme türü çalışmalar, önceki araştırmaların özetini sunarak kavramlar arasındaki bağlantıları, çelişkileri ve boşlukları ortaya koyar, ilgili literatüre bütüncül bir bakış sağlar. Bu tür çalışmalar, konuyla ilgili genel eğilimlerin ve çıkarımların belirlenmesi açısından önem taşır (Yılmaz, 2021).

1.BİD'nin Tarihçesi ve Ortaya Çıkışı

Bilgisayar destekli eğitimin ilk ve ortaöğretim öğrencilerine tanıtılması daha yavaş ve düzensiz olmuştur. Bu alandaki önemli bir çalışma, John Kemeny ve Thomas Kurtz tarafından 1964 yılında Dartmouth College'da BASIC programlama dilinin icadı ile ortaya çıkmıştır. Beginner's All-purpose Symbolic Instruction Code (BASIC) vizyonu, herkesin ya da en azından her Dartmouth lisans öğrencisinin kodlamayı öğrenmesi olmuştur. BASIC, Dartmouth Zaman Paylaşım Sistemi DTSS'ye bağlı terminallerde çalışırken, üniversite DTSS'yi Dartmouth lisans öğrencilerine ve birkaç üniversite ile liseye erişilebilir kılmıştır. BASIC, 1977'de Apple II ve diğer ev bilgisayarlarının tanıtımıyla patlama

yaşamıştır ve hala programlama öğrenmeye odaklanan hobi grupları ve okul bilgisayar kulüpleri arasında son derece popüler olmaya devam etmektedir.

Ortaöğretimde BİDE'nin kullanılması BİDE'nin doğrudan öncüsü- Seymour Papert'in çalışmasından ve 1967'de Papert, Cynthia Solomon ve Wallace Feurzeig tarafından Logo bilgisayar dilinin oluşturulmasıyla ortaya çıkmıştır (Solomon, 1986). Bu fikrin tam ifadesi ve "bilişimsel düşünme" olarak nitelenmesi, Papert'in Mindstorms adlı kitabında (Papert, 1980) ilk kez ortaya çıkmıştır, ancak Papert bu fikri "prosedürel düşünme" olarak da adlandırarak şöyle yazmıştır:

"Bu kitapta, prosedürel düşünmenin güçlü bir entelektüel araç olduğunu açıkça savundum ve hatta bir strateji olarak kendini bir bilgisayara benzetmeyi ya da bunu yapmayı önerdim... Bilgisayarın varlığının kültürel asimilasyonu, bilgisayar okuryazarlığının ortaya çıkmasına neden olacaktır. Bu ifade genellikle programlama bilmenin veya bilgisayarın çeşitli kullanımları hakkında bilgi sahibi olma anlamına geldiği şeklinde algılanır. Ancak gerçek bilgisayar okuryazarlığı, sadece bilgisayarları ve bilişimsel fikirleri nasıl kullanacağını bilmek değildir. Onu kullanmanın ne zaman uygun olduğunu bilmektir." (Papert, 1980, s. 155)

Bu süreçte bilgisayarın okullardaki kabulü zayıf olmuştur ve hesaplamanın sadece bilgisayar programlama kariyerini hedefleyen öğrenciler için değil, herkes için güçlü bir öğrenme çerçevesi olabileceği fikrine pek uyulmamıştır. Okul bilişim hareketinin birkaç liderinin 2003 yılında gözlemlediği gibi: 'literatür, etkinin potansiyeline işaret ederken, gerçeklik iç açıcudur: birinci dereceden bir yaklaşımla, son 25 yılda bilgi teknolojisinin ilköğretim ve ortaöğretime etkisi esasen sıfırdır' (Norris, vd., 2003). Bilgisayarların ilköğretim ve ortaöğretim eğitiminde benimsenmesi, toplumda bilgi teknolojisinin etkisinin büyük ölçüde artması ve bilgisayarın günlük yaşamda sürekli bir varlık olarak ortaya çıkması ile olmuştur. Değişimin önemli bir tetikleyicisi, Jeanette Wing'in (2006) etkili çalışması "Bilgi İşlemsel Düşünme"dir. Wing, terimi Papert'in geleneği içinde, BİD'nin sadece programlama olmadığını ve herkes için temel bir beceri olması gerektiğini vurgulayarak tekrar tanıtmıştır. Wing'in çalışması, bilgi teknolojisinin muazzam bir etkisinin başlamasıyla eşzamanlı olarak, BİD ve ilk ve ortaöğretim eğitiminde bilgisayar kullanımına yönelik uzun süreli gözlemcileri şaşırtan bir ilgi patlamasına yol açmıştır. Wing (2016) gözlemlerini şu şekilde paylaşmıştır:

"Bana ortaöğretimde bilgisayar bilimi öğretilecek mi diye sorulduğunda söylediğim şey; 'Hayır, benim ömrümde olmaz' dı. 2009 yılındaydı ve Ulusal Akademiler tarafından düzenlenen bilgi işlemsel düşünme üzerine bir çalıştayın katılımcılarına hitap ediyordum. Mutlulukla söyleyebilirim ki yanılmışım."

Bu artan ilgiye rağmen, BİD'nin tam olarak ne olduğu konusunda geniş bir belirsizlik sürmekte ve temel ilkelerini açıklamak için mücadele devam etmektedir. Wing'in yukarıda bahsettiği 2009 Ulusal Akademiler çalıştay raporu, bunun arkasındaki motivasyonu; "Farklı çabalar, ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerine en temel ve esas hesaplama kavramlarını tanıtmak için yapılmıştır ve üniversite müfredatları, öğrencilere artan yeni ve gelişmiş hesaplama kavramları ve teknolojileri için ömür boyu öğrenme temeli sağlamaya çalışmıştır. Ancak bu spektrumun her iki ucunda da çoğu çaba temel kavramlara odaklanmamıştır" şeklinde ifade etmiştir.

Ortaöğretim müfredatına hesaplamayı dahil etmek için yaygın bir yaklaşım, genellikle haber bültenleri, belgeler, web sayfaları, multimedya sunumları veya bütçeler oluşturmak için araçları kullanmayı içeren bilgisayar okuryazarlığına vurgu yapmaktır. İkinci yaygın bir yaklaşım, öğrencilere Java veya C++ gibi belirli programlama dillerinde programlama öğreterek bilgisayar programlamaya vurgu yapmaktır. Üçüncü yaygın bir yaklaşım, oyunlar, robotlar ve simülasyonlar gibi programlama uygulamalarına odaklanır. Birçok bilgisayar bilimcisine göre, bu üç ana yaklaşım kullanışlı ve tartışmasız önemli olmalarına rağmen BİD'i öğrenmekle karıştırılmamalıdır" (National Research Council, 2010). Burada dikkati çeken husus, BİD'i programlamadan ve bilgisayar araçlarının kullanımından ayırt etme endişesi, BİD hareketinin başlangıcında Papert'in Mindstorms kitabında ifade ettiği endişeyle aynıdır, bu da 30 yıl önceki zamana dayanır.

2. Bilgi İşlemsel Düşünme'nin Tanımı

BİD, problemleri çözme, sistemleri tasarlama ve insan davranışını anlama konularında bilgisayar biliminin temel prensiplerini kullanma yeteneğidir (Wing, 2006). Bu düşünce şekli,

karmaşık problemleri daha basit alt problemlere bölme, bu problemlere adım adım çözüm yolları geliştirme ve bu süreçte algoritmik düşünme becerilerini kullanma üzerine kuruludur (Wing, 2006; Denning, 2017; Weintrop vd., 2016).

"BİD nedir?" sorusuna cevap bulmak için önce bilgi işlemenin doğasına bakmak gerekir. Klasik olarak, bilgi işleme, girdi verildiğinde çıktı üreten bir algoritmik süreçtir. Peter Denning (2005), bilgi işlemeyi bir elemandan diğerine geçişin bir temsil tarafından kontrol edildiği bir süreç olarak tanımlar. Bu nedenle, bilgi işleme düşüncesini, bir problemi bir bilgi süreci olarak temsil eden ve algoritmik bir çözüm arayan bir yaklaşım olarak tanımlar. Birçok diğer tanım gibi, bu tanımın deneysel olarak yardımcı olacak kadar geniş olduğu söylenebilir. Bilgi işlemenin özünün temsil ve modelleri aramak olduğu görüşü muhtemelen makul görünmektedir. İkiisi birbirine sıkıca bağlı ancak incelikli farklı kavramlardır. Modeller, bir bakıma temsil ederler. Bir model, modeldeki varlıkların nasıl temsil edildiği, temsil etme şeklinin bir sonucudur ve sadece şeyleri temsil etme şeklini değil, varlıkların temsil edilişlerine dayanan dinamikleri yakalar. Bir model soyut olabilirken, bir temsil muhtemelen somuttur. Bir model, veriyi daha iyi anlaşılır veya daha "kolay" manipüle edilebilir hale getirmek için veriyi bir temsilinden diğerine dönüştürmeye izin verir. Modeller tamamen yapay, matematiksel olarak dönüştürülmüş veya mevcut veri kalıplarını tanıyarak algoritmik olarak oluşturulabilir (Denning,2005).

Yukarıdaki değerlendirmelerin sonucunda, BİD; *somut veya soyut, temsil edilen veya modelin iç işleyiş mekanizmasını temsil etmek veya modelin yürütülecek bir bilgi süreci olarak temsil edilecek şekilde modeller ve temsiller oluşturarak problemleri çözme, sistemleri otomatikleştirme veya veriyi dönüştürme düşüncesi* olarak ifade edilebilir.

Bu durumda BİD zorunlu olarak:

- Modellerin veya temsillerin esas olanını yakalaması için **mantıklı**,
- Adım adım işlemsel süreçleri tanımlamak veya geliştirmek için **algoritmik**,
- Modellerin yeteneklerini anlamak, onları maksimum verimlilikle nasıl kullanılacaklarını öğrenmek ve hesaplamanın orijinal problem alanındaki etkilerini keşfetmek için **bilimsel**,
- Algoritmaların doğruluğunu göstermek, yazılım sisteminin işlevselliğini kesin bir şekilde belirtmek, hesaplama sürecinde yapılanların kalitesini ölçmek ve modellerin ve temsillerin karmaşıklığı ile etkili ve verimli alternatifleri keşfetmek için **matematiksel**,
- Amaç, varsayımlar ve bakış açıları ile modelleme, prototipleme yoluyla modelleri ve temsilleri değerlendirmek ve ayarlamak, sonuçlarını incelemek için **analitik**,
- Bilinen kısıtlamalara ve pratik endişelere karşı modelleri ve temsilleri tasarlamak ve hesaplama sürecini planlamak, yürütmek, yönetmek ve değerlendirmek için **mühendislik odaklı**,
- Düşünülemez olanı modellemek için **yaratıcı**

olmalıdır.

Bu yaklaşım, ilkesel olarak önceki tanımlarla uyumludur. Ancak bu tanımı farklı kılan, her paradigmayı bilgi işlemeye uyguladığımızda, her birinin ilgili düşünme yaklaşımlarıyla olan bağlantısının ne kadar uygun olduğudur. Bir diğer değişle, hesaplama yani bilgi işleme eşdidir. Bu nedenle, tüm olası düşünme çeşitlerini, bunların kombinasyonlarını ve türevlerini kapsayacak şekilde bilgi işleme düşüncesini tanımlamak zordur. Yukarıdaki tanım, belirli bir bilgisayar alanında ve bu alana odaklı özelliklere daha uygundur. Örneğin, yazılım tasarımı "tasarım düşüncesi" gerektirir, tasarımcının çelişkili olasılıkları tolere etmesine, büyük resmi görmesine, belirsizlikle başa çıkmasına, sağlıklı kararlar almasına ve birkaç tasarım dilinde iletişim kurmasına izin veren bir düşünce türüdür. Sonuç olarak, önemli olan, bir düşünme sürecini etiketleme değil, eleştirel düşünme yeteneğimizin kendisidir (Li vd., 2020).

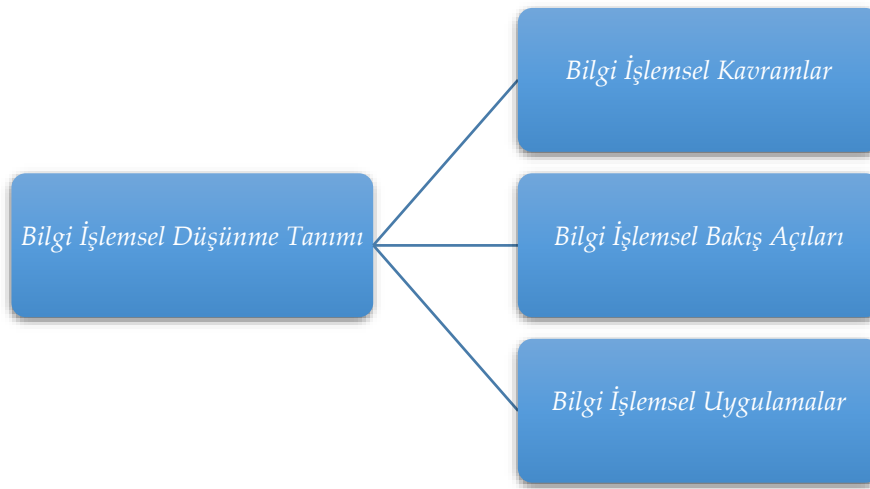
Bilgisayar bilimi bir disiplin olarak, hl üzerine konulabilecek iyi kurulmuş hesaplama modellerine sahiptir. Ancak belki de diğer disiplinlerden çizilen perspektifler, bilgisayarı gerçekten zorluklarla ve başarılarla dolu kılan şeydir. BİD, sadece hesaplamanın doğasından kaynaklanmaz, aynı zamanda insanların eleştirel düşünmesinden kaynaklanır. Uygulamalar, düşünme şeklini etkiler. Örneğin, STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics) eğitimi, ğrencilere STEM

problemlerini çözdürerek değil, bilimsel, mühendislik veya matematik düşünceyi savunarak teşvik edilmelidir. STEM'in içinde hesaplama vardır. Bilgisayar öğrenmeden STEM öğrenmek temelde yetersizdir. Öte yandan, STEM problemlerini çözerken bilgisayar öğrenmek, düşünme becerisini her durumda geliştirecektir.

Bresnan ve Resnick (2012) tarafından geliştirilen BİD tanımı, üç ana boyutu içermektedir: bilgi işlemsel kavramlar, bilgi işlemsel uygulamalar ve bilgi işlemsel perspektifler. Bilgi işlemsel kavramlar, tasarımcıların programlama yaparken kullandıkları kavramları ifade ederken, bilgi işlemsel uygulamalar, tasarımcıların programlama sürecinde geliştirdikleri uygulamalara işaret etmektedir. Bilgi işlemsel perspektifler ise tasarımcıların çevrelerindeki dünya ve kendileri hakkındaki bakış açılarını kapsar. Araştırmacıların BİD'nin bileşenlerini açıkladığı model Şekil 1'de özetlenmiştir.

Şekil 1

BİD'in Tanımındaki Bileşenler (Bressnan&Resnick,2012)

Bu tanımın gelişiminde gözlem ve röportajlar önemli bir rol oynamıştır. Katılım ve proje portföylerinin haftalardan birkaç yıla kadar uzanan bir zaman dilimini kapsamayı, yaratıcıların uzun vadeli gelişimini anlamamıza yardımcı olmuştur. Aynı zamanda, atölye çalışmaları, yaratıcıların eylem halindeki uygulamalarını anlamada kritik bir öneme sahiptir. Bu boyutlar, BİD'in kapsamlı bir şekilde anlaşılmasına ve eğitim süreçlerine entegrasyonuna olanak sağlamaktadır.

Weintrop ve arkadaşları (2016) çalışmalarında, bilgisayar bilimi araştırmalarının kolektif bilgisinin ve derslerinin (bilgi işleme) tüm konuların tartışma ve geliştirilmesine dahil edilmesini önerirler. Ayrıca, öğretilecek konulara doğal olarak entegre edilebilecek bazı hesaplamalı etkinlikler önerirler. Bu şekilde, öğrenciler programlama öğrenirken hesaplama becerilerini geliştirebilir ve ilerledikçe daha başarılı olabilirler. Bununla birlikte, eğer hesaplama düşüncesinin ana hedefi süreçlerin soyutlanmasıysa, Jean Piaget'in Bilişsel Gelişim Evreleri teorisi, bu düşünme becerisinin etkili bir şekilde ancak ergenlik döneminde öğretilebileceğini öne sürer. Bu durumda, daha erken yaşlarda bir "hesaplama kültürü" oluşturmak gerekebilir. Bu kültür, BİD'in (çeşitli biçimlerde) öğretilen derslere doğal bir şekilde entegre edildiği bir eğitim anlayışını temsil eder.

Hesaplama kültürünü teşvik etmek mümkündür ve çeşitli yollarla gerçekleştirilebilir. Öğrencilere internette bilgi arama becerilerini kazandırırken, bu aramaları etkili bir şekilde nasıl yapabilecekleri üzerinde durulabilir. Öğrenciler Excel programını öğrenirken, bu yazılımı optimizasyon problemlerini çözmede nasıl kullanabilecekleri öğretilebilir. Denklem köklerini bulma yöntemleri öğretildiğinde, daha etkili arama algoritmaları (örneğin, ikili arama) ve diğer kök bulma yöntemleri hakkında bilgi verilebilir. Ayrıca, öğrenciler lise düzeyinde iken modelleme deneyimi kazanmaları amacıyla makul ölçekte veri tabanları tasarlamayı öğrenebilirler. Bu şekilde, öğrenciler

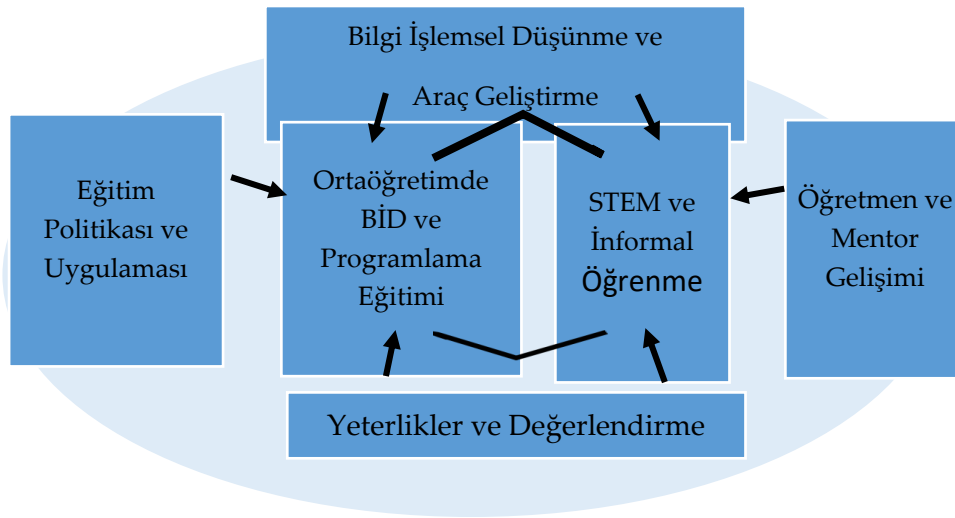
üzerinde inşa edilebilecek ve teşvik edilmesi gereken temel hesaplama yeteneklerine sahip olabilirler (Grover & Pea, 2013).

Bilgisayar bilimi ve mühendisliğin temel taşı olan bu düşünce tarzı, aslında sadece bilgisayar bilimcileri için değil, her alanda kullanılabilir bir yaklaşım sunar. Öğrencilerden mühendislere, iş insanlarından eğitimcilere kadar herkesin karşılaştığı problemleri çözmede bir rehber olarak düşünülebilir. BİD, soyutlama, desen tanıma, algoritmik düşünme ve verimli veri temsili gibi kavramları içerir. Bu beceriler, bir problemi anlama, analiz etme ve ona sistemli bir şekilde yaklaşma yeteneğini geliştirir (Wing, 2006; Denning, 2017; Weintrop vd., 2016).

Şekil 2’de Bilgi İşlemsel Düşünmenin kavramsal çerçevesi verilmektedir.

Şekil 2

Bilgi işlemsel düşünme eğitiminin kavramsal çerçevesi (Kong, S. C. & Abelson, H. 2019)

BİD, Şekil 2’de görüldüğü gibi altı temel bileşene sahiptir. BİD ve Araç Geliştirme ana bileşen olmakla birlikte, Ortaöğretimde BİD ve Programlama Eğitimi ve STEM ve informal öğrenme alt ana bileşenlerdir. Ortaöğretimdeki BİD ve Programlama Eğitimi’ne destek veren bileşen eğitim politikası ve uygulamasıdır. STEM ve informal öğrenmeye destek veren alt bileşen öğretmen ve mentor gelişimidir. Sonuç olarak, alt ana iki bileşen olan Ortaöğretimde BİD ve Programlama Eğitimi ve STEM ve informal öğrenmeyi analiz etmenin alt bileşeni olan Yeterlikler ve Değerlendirme ile BİD Eğitimi’nin çıktıları incelenmektedir (Kong & Abelson, 2019).

3. BİD'nin Eğitimde Uygulama Alanları

BİD araştırmalarının birçok alanı kapsadığı ve BİD’in birçok alandan akademisyenlerin ilgisini çektiği açıktır. Çalışmaların çoğunun BİD’i sosyal bilimlerde (%34,9), ardından bilgisayar bilimlerinde (%31,4) ve mühendislikte (%12,1) harmanladığı bulunmuştur (Tekdal, 2021). Son yirmi yılda, BİD becerisi hakkında önemli bir literatür gelişmiştir. Burada bahsedilen BİD 'problemleri ve çözümlerini formüle etme sürecindeki düşünce süreçleri, böylece çözümlerin bir bilgi işlem aracı tarafından etkili bir şekilde gerçekleştirilecek bir biçimde temsil edilmesi' olarak tanımlanmaktadır (Wing, 2011, s. 20). Terimi ilk kez kullanan Wing (2006, 2008), BİD’in günlük hayatta gereken temel bir beceri ve matematiksel düşünme, mühendislik ve bilimsel uygulamalarla yakın bağlantıları olan bir analitik düşünme türü olduğunu vurgulamıştır. BİD üzerine yapılan araştırmalar, özellikle ilköğretim ve ortaöğretim eğitimi bağlamlarına entegrasyonu açısından artan bir ilgi görmektedir (Feldhausen vd., 2018; Jocius vd., 2021; Sırakaya vd., 2020; Swaid, 2015). Bu tür entegrasyonların BİD ile açık bir bağlantısı

olmasına rağmen, BİD'in matematik eğitime entegrasyonuna dair henüz çok az şey bilinmektedir (Barr & Stephenson, 2011; Sneider vd., 2014; Weintrop vd., 2016).

BİD önemi giderek daha belirgin hale gelmiştir. Bu alanlarından biri, BİD'in resmi eğitime entegrasyonunu desteklemek ve motive etmek için BİD ilhamlı öğrenme araçları ve kaynaklarının geliştirilmesi olmuştur. Zhang ve Nouri (2019), Jiang ve Wong (2022), Critten ve arkadaşları (2022) ve Hooshyar ve arkadaşları (2021), öğrencileri BİD uygulamalarına aktif olarak dahil etmeyi amaçlayan kodlama ortamları, robotik kitle ve ilgi çekici eğitim uygulamaları gibi araçlar yaratmaya odaklanmışlardır. Bir diğer önemli çaba, BİD'i STEM (bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik) konularına entegre eden müfredatların geliştirilmesine yönlendirilmesidir. Örneğin, Lee ve Malyn-Smith (2020), Huang ve Qiao (2022) ve Yuen ve arkadaşları (2023), STEM öğrenme aktivitelerine teknolojiyi sorunsuz bir şekilde entegre eden eğitim modelleri tasarlamışlardır. Bu müfredat yeniliklerinin temel amacı, öğrencilere STEM ile ilgili eğitim faaliyetlerinde bulunurken BİD yeteneklerini güçlendirme fırsatı sunmaktır. Yukarıdaki çalışmalar, BİD uygulamalarının çoğunlukla STEM konuları için kullanıldığını göstermiştir. Bu durum, BİD'nin matematiksel, algoritmik ve eleştirel düşünme gibi STEM alanlarında gerekli olan çeşitli becerilerle ilişkili olması nedeniyle faydalıdır. Benzer şekilde, Abdul Hanid ve arkadaşları (2022), BİD ilkelerinin geometri konularına entegre edilmesiyle, öğrencilerin geometrik kavramları daha derin bir şekilde anlayabileceklerini ve problem çözme becerilerini geliştirebileceklerini belirtmişlerdir. BİD, matematikte öğrencilerin durumları analiz etmelerine, desenleri tanımlamalarına ve matematiksel görevleri yerine getirmek için algoritmalar oluşturmalarına yardımcı olmuştur. (Gadanidis vd., 2018; Rodríguez-Martínez vd., 2020).

BİD'in kavram ve yeterlikleri ilk ve ortaöğretime entegre etmek için yaptıkları çalışmada (Barr & Stephenson, 2011), BİD'in Şekil 3'teki temel bileşenlerden oluştuğu fikrini öne sürmüşlerdir.

Şekil 3

Barr ve Stephenson'a göre ortaöğretimde BİD kavram ve yeterlikleri (2011)

Şekil 3'te yer alan bu bileşenleri Barr ve Stepehenson(2011) ortaöğretimde BİD'i diğer disiplinlere örneğin matematik fen ve sosyal bilimler gibi farklı disiplinlere uyarlanabileceğini ve bu disiplinlerin öğretiminde kullanılabileceğini göstermişlerdir. Ayrıca, araştırmacılar öğrencilerin BİD becerilerini ölçmek için değerlendirme araçlarının geliştirilmesine odaklanmışlardır. Algoritmik düşünme ve problem parçalama gibi alanlarda öğrencilerin yeterliklerini ölçmek için özel olarak tasarlanmış değerlendirme araçlarının oluşturulmasına yol açmıştır (Hadad vd., 2020; Kang & Lee ,2020; Stewart vd., 2021). Bu değerlendirmeler, öğrencilerin BİD yeteneklerini geliştirmeye yönelik derslerin etkinliğini belirlemek için önemlidir.

4. Bilgi İşlemsel Düşünmenin Matematik Eğitimindeki Yeri

Matematik öğrenmek için BİD ve programlama araçlarının kullanımı, Papert'in (1980) Logo programlamasına kadar izlenebilir ve Weintrop ve arkadaşları (2016) tarafından daha da geliştirilmiştir. Bu çalışmalar, BİD uygulamaları ile bilim ve matematik uygulamaları yani **veri işleme, modelleme ve simülasyon, bilişimsel problem çözme ve sistem düşüncesi** arasındaki benzerliği gösterir. Son yıllarda ortaöğretimde BİD tabanlı matematik öğretim yaklaşımlarının daha yaygın olarak benimsenmesiyle (Miller, 2019; Pei vd., 2018; Shumway vd., 2021), 'bilgi işlemsel olarak geliştirilmiş matematik eğitimi' kavramının kavramsal temelini ve uygulamasını geliştirmek için birçok tasarım tabanlı araştırma yapılmıştır (Ng & Cui, 2021, s. 848).

İlgili çalışmalar ayrıca, öğrencilerin matematik öğrenmelerini kolaylaştırmak için programlama görevleri dahil olmak üzere öğretim tasarımını ilerletmiştir. Bu çalışmalar, Kotsopoulos ve arkadaşlarının (2017) BİD aktiviteleri için pedagojik çerçevesini, ortaöğretimde matematiksel problem çözmede bağlantısız, düşünce, yapım, yeniden karışım gibi tasarımları içerir ve kombinatorik (De Chenne & Lockwood, 2022), cebir (Bråting & Kilhamn, 2021), sayı teorisi ve matematiksel modelleme (Ng & Cui, 2021) ve geometri (Miller, 2019) alanlarını kapsar.

Bu çalışmalar, bilgisayar bilimi ve matematik kavramları arasında karşılıklı bir ilişki olduğunu göstermektedir. BİD'in uygulanması, matematiksel disiplin bilgisini derinleştirirken, BİD tabanlı matematik öğretileri bireyin BİD becerilerini geliştirmektedir (Pei vd., 2018). Ancak, programlamanın bazı matematik konularını öğrenmede etkili olduğu belirtilmiş olsa da her zaman kâğıt-kalem yöntemlerinden üstün olduğu veya matematiğin tüm alanlarının bilişimle entegrasyonu için uygun olduğu sonucuna varılamaz (Lockwood & De Chenne, 2020). Öğrencilerin, programlama bağlamında matematiksel problemleri çözerken bilişimsel ve matematiksel düşünme arasındaki potansiyel farklılıklar nedeniyle çeşitli zorluklar yaşadıkları bulunmuştur (Cui & Ng, 2021). Bu nedenle, BİD ve matematik arasındaki ilişki ve örtüşme konusunda fikir birliği eksikliği özellikle ortaöğretim eğitiminde BİD'in yaşı uygun ve disiplinlerarası şekilde geliştirilmesine büyük vurgu yapıldığı çalışmalar da bulunmaktadır. Önemli bir soru, bilişimin ilk ve ortaöğretimde matematik düşünce ve öğrenimini teşvik etmek için nasıl etkili bir şekilde kullanılabileceğidir (Hickmott vd., 2018).

Hu'nun 2011 yılında yapmış olduğu çalışmada BİD'in matematiksel düşünme ile çok yakından ilgili olduğu konu edilmiştir. Hu 'ya göre bilgisayar bilimi, birçok kişinin fark ettiğinden daha matematiksel bir alandır. Bilgisayar biliminin bazı yönleri, matematikte olduğu gibi desenleri tanıma ve manipüle etmeyle ilgilidir. Yazılım geliştirme gibi diğer bazı alanlarda, çeşitli geliştirme süreçlerinde yapılanların kalitesini ölçmek için belirli bir düzeyde doğruluk gerekebilir, ancak etkili ölçümler bulmak genellikle zordur. Sınıflar ve nesneler gibi programlama kavramları, kullananların çoğu farkında olmasa da temelde matematiksel varlıklardır ve programlama, bilgisayar biliminin önemli bir biçimi olarak, iddialı bir şekilde matematiksel bir etkinlik olarak görülebilir. Doğasının matematiksel olmasına rağmen, bilgisayar bilimi sıklıkla birçok kişinin beklediğinden daha az matematiksel görünür. Her bilgisayar alanının altında yatan matematiği bilmeksizin anlaşılabilir ve kullanabilir kendi metodolojileri vardır. Bilgisayar bilimi yapmak oldukça esnek olabilir. Örneğin, doğru bir döngü yazmak yalnızca cebirsel terimlerle düşünmeyi gerektirir. Ancak pratikte aynı şeyi yapmak için bir dizi ifadeyi yığabilirsiniz. İnsanlar genellikle işlevsel modüllerin algoritmik olarak doğru olup olmadığını göstermek için doğruluk kanıtları yapmak yerine birim testlerini çalıştırır.

Günümüzde, uygulama programlama arayüzleri, kütüphane çerçeveleri ve işletme düzeyinde bütünleşmiş geliştirme ortamları, insanların düşük düzeyde bir formal eğitimle yazılım geliştirmesine olanak tanımaktadır. Ancak soyut terimlerde düşünme yeteneğinin eksik olması, insanların açık, zarif tasarımlar ve programlar üretme konusunda zorluk yaşamasının nedeni olabilir. Bu nedenle, matematiksel düşünme yeteneğini artırmak, bilgisayar biliminde yapılanların kalitesini artırmak için mantıklı bir yol olarak görünmektedir (Hu,2011). Bu noktada matematiksel düşünmenin önemi daha iyi anlaşılmalıdır ve şu düşünme yeteneklerini içerebilir:

*Örnekleme ve özelleştirme (genel olarak belirtilen şeylerin örneklerini bulmak için),

*Tamamlama, silme ve düzeltme (sonuçların yapılmasına, güvenceye veya çelişkilere izin vermek için),

*Karşılaştırma, sıralama ve düzenleme (varsayımları ve hipotezleri daha iyi anlamak için),

*Değiştirme, değişken, gözden geçirme ve değiştirme (soruları, varsayımları, hipotezleri, kısıtlamaları veya çözüm yollarını)

*Genelleştirme ve tahmin etme, açıklama, haklı çıkarma, doğrulama, ikna etme ve çürütme (sonuçlar, çıkarımlar, yeniden formülasyonlar, örnekler, vb.).

Matematiksel bir düşünme süreci, bir görevi parçalara ayırmak, varsayımlar yapmak, benzer görevleri tanımlamak, uygun bilgi ve becerileri uygulamak, desenleri veya bağlantıları aramak, alternatifleri düşünürken bir strateji seçmek ve düşünmeye örnekler, veriler veya görsel yardımlarla yardımcı olmaktır. İddia edilebilir ki, bir kişi, matematiksel düşünme yeteneği ve belki de farklı bir yönlendirme ile bir matematiksel düşünme sürecini takip etme yeteneği ile bilgisayar bilimi yapar. Özellikle bir sistem modellemek veya tasarlamak için düşünmek, sistemi alt sistemlere ayırmak, tasarım seçeneklerini kavramlaştırmak ve simüle etmek ve birleştirici-ayrıştırıcı düşünce döngülerini uygulamak örnek olarak verilebilir. Bu basamaklara sahip bilgisayar bilimi ve BİD, matematik yapmaya çok benzerdir (Hu,2011). Tablo 1’de “Matematiksel Uygulama Standartları ile BİD’in Problem Çözme Üzerinde Karşılaştırılması” verilmiştir.

Tablo 1

Matematiksel Uygulama Standartları ile BİD’in Problem Çözme Üzerinde Karşılaştırılması (Hu,2011)

Matematiksel Uygulama Standartları	Bilgi İşlemsel Düşünme
Problemleri anlama ve çözümünde ısrar etme	Ayrıştırma
Soyut ve nicel olarak akıl yürütme	Soyutlama, algoritmik düşünme
Matematik ile modelleme	Algoritmik düşünme
Yapıyı arama ve kullanma	Örüntü tanıma ve soyutlama
Tekrar eden akıl yürütmelerde düzeni arama ve ifade etme	Örüntü tanıma ve algoritmik Düşünme

BİD çeşitli düşünme biçimlerinin karışımı olduğu konusunda bir tartışma yaratmıştır. Bir bakıma, çeşitli düşünme paradigmaları birbirleriyle "hiyerarşik" olarak ilişkilendirilebilir. Hiyerarşide daha düşük olan düşünme paradigmaları, özgünlükleri nedeniyle kullanışlıdır. Örneğin, algoritmik düşünme uygulayarak adım adım sorunları çözersiniz, bu da muhtemelen analitik düşünme veya matematiksel düşünme biçimi olabilir. Eleştirel düşünme bağlamında, tüm düşünme paradigmalarının, derinlemesine alan bilgisinden bağımsız ortak özellikleri olabilir. Bu nedenle, "Kaç ayda 28 gün vardır?" gibi basit bir soru, kişinin mantıklı, matematiksel ve belki de bilgi işlemsel düşünme yeteneklerini test etmek için kullanılabilir. Ancak açıkça, anlamaya çalıştığımız şey, "yüksek düzey" bilgi işlemsel düşünme yeteneğidir (Hu,2011).

Anlamli düşünmeyle meşgul olduğunda düşünme paradigmalarını ayırt etmek oldukça felsefi olabilir. Bu düşünceyi "analitik" veya "matematiksel" olarak etiketlemek ve bu durumda "BİD' i" gereksiz kılmak, bunun yapılamayacağını iddia etmek zordur. Tersine, önce açıklanan felsefi bir girişim, bilgi işlemeyi derinden etkileyebilir, ancak hiç "bilgi işlemsel" görünmeyebilir. Argümanın yapıldığı gibi, muhtemelen temelde aynı düşünme süreci uygulanabilir ve farklı zihinsel ürünler üretilebilir. Örneğin, matematikçiler matematiksel yapıları zenginleştirmek, daha öngörülebilir hale getirmek veya daha tamamlanmış hale getirmek için soyutlamalar veya temsiller ararlar. Bilgisayar bilimcileri ise sıklıkla ampirik nedenlerle soyutlamalar veya temsiller eklerler. Ancak tüm bunları, aynı analitik düşünme becerisini soyutlamalar veya temsiller oluşturmak ve önyargılı varsayımları terk ederken yeni fikirleri ve yaklaşımları keşfetmek için kullanabilirler. Başka bir deyişle, tamamen farklı bir öğrenme deneyiminden aynı düşünme becerisi edinebilir. Bu nedenle, belki de günümüz

bilgisayarlarının doğduğu zamandan önce bile var olan “bilgi işleme” ürünlerine odaklanırken, bugün “bilgi işleme” düşüncesinin önemini vurgulamak felsefi bir zorluk olabilir (Hu,2011).

BİD, bir muhakeme ve problem çözme yaklaşımıdır. Aslında tüm bireyler bilgi işlemsel düşünürlerdir; çünkü insan beyni doğal olarak örüntüyü tanır, algoritma oluşturur ve çözümdeki hataları giderir. BİD, matematik eğitimindeki yeri konusunda yapılan araştırmalar, bu becerinin özellikle ilköğretim ve ortaöğretimin matematik eğitiminde önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir. BİD, günümüz eğitiminde, öğrencilerin sorun çözme becerilerini geliştirmede kilit bir rol oynamaktadır ve bu bağlamda matematikle yakından ilişkilidir. Çeşitli araştırmalar, BİD'in matematiksel düşünme ve öğrenme ile etkileşimini incelemiş ve bu süreçte kullanılan araçlar, öğretim yaklaşımları ve öğrenci öğrenme sonuçlarını ele almıştır. Aslında öğrenciler, matematik, fen, sosyal bilgiler ve dil çalışmaları dahil olmak üzere çeşitli konularda BİD geliştirebilirler (Barr & Stephenson, 2011). Fakat BİD ve matematik özellikle birbirleriyle yakından ilişkilidir. NRC, K-12 Bilim Eğitimi Çerçevesi'nin bilimsel ve mühendislik boyutları için matematik ve BİD'in temel uygulamalar olması gerektiğini önermiştir (NRC, 2013). Programlama, matematik öğreniminde pedagojik olarak faydalıdır (Eisenberg, 2002; Repenning, Webb, & Ioannidou, 2010; Wilensky, 1995; Wilensky, Brady, & Horn, 2014). Syslo ve Kwiatkowska (2014), okul matematiğinde geleneksel konuların programlamanın uygulanması yoluyla genişletilmesi ve zenginleştirilmesi gerektiğini savunmuşlardır. Lye ve Koh (2014) tarafından yapılan literatür taraması, öğrencilerin programlama yardımıyla matematiği iyi öğrendiklerini ortaya koymuştur (Kahn, Sendova, Sacristán, & Noss, 2011). Yadav ve arkadaşları (2014) tarafından yapılan çalışmada, öğretmenlerin BİD'in mümkün olan en fazla derse uygulanmasını tercih ettikleri bulunmuştur. BİD'in problem çözmei içermesi nedeniyle matematikte tercih edilen bir yaklaşımdır. Araştırmalar, BİD'nin matematik öğrenimine entegre edilmesinin uygulama geliştirme yoluyla başarıyla gerçekleştirilebileceğini belgelemektedir. Morelli ve arkadaşları (2010) tarafından yapılan çalışmada, katılımcı öğretmenler ve öğrenciler, matematik gibi geleneksel konulara BİD'i yerleştirmeyi teşvik eden bir öğrenme uygulaması geliştirdiler. Ke'nin (2014) çalışmasında, bir grup lise öğrencisi, Scratch kullanarak matematik oyunları tasarlamıştır ve bu, matematik öğrenim sonuçlarını başarılı bir şekilde artırmıştır. Foerster'in (2016) çalışması, Scratch ve geometri öğrenimini birleştirerek programlamayı matematik müfredatına entegre eden bir lisede benzer sonuçları belgelemiştir Hsu ve Hu (2017) tarafından yapılan bir çalışmada, 6. sınıf öğrencileri, öğretmenler tarafından günlük yaşam matematik problemlerini çözmek için Scratch'ta bir blok program yazmak üzere BİD uygulamaya yönlendirilmişlerdir. Bu, öğrencilerin matematik öğrenme etkinliğini artırmada başarılı olmuştur. Kanıtlar, BİD'in uygulama geliştirme yoluyla anlamlı matematik öğrenimine entegre edilebileceğini göstermektedir.

Ye ve arkadaşlarının (2023) yaptıkları araştırmada, matematik eğitiminde BİD'in nasıl ele alınabileceği ve bu kapsamda hangi yönlerin vurgulanabileceği üzerine odaklanılmıştır. Araştırma, iki düşünce tarzının nasıl entegre edileceğine dair öneriler sunmaktadır. Bu süreçler, gerçek dünya problemlerinin matematiksel veya bilgi işlemsel modellere dönüştürülmesi, bu modeller içinde akıl yürütme ve sonuçların tekrar gerçek dünya bağlamına çevrilmesi gibi aşamalardan oluşmaktadır.

4.1.BİD'in Matematik Eğitiminde Kabul Gören Bileşenleri

BİD, problem çözme ve veri analizi gibi bilgisayar bilimi kavramlarını temsil eden genel bir düşünme becerisi ve sürecidir. Bu becerileri geliştirmek için kullanılan temel kavramlar şunlardır:

- 1) **Problemi Parçalara Ayırma (Problem Decomposition):** Büyük ve karmaşık problemleri daha küçük ve daha yönetilebilir parçalara ayırmak ve bu parçaları ayrı ayrı ele almak.
- 2) **Örüntü Tanıma (Pattern Recognition):** Verilerde veya problemlerde belirli bir yapı veya düzeni tanıyarak bu örüntüleri kullanarak çözüm geliştirmek.
- 3) **Soyutlama (Abstraction):** Problemi basitleştirerek gereksiz ayrıntıları atlayarak esas noktaya odaklanmak.

- 4) **Algoritmik Düşünme (Algorithmic Thinking):** Problemi parçalara ayırdıktan, desenleri tanımladıktan ve gereksiz detayları filtreledikten sonra, gerçek problemleri çözmek için adım adım bir (matematiksel) model oluşturmak.

Şekil 5

Bilgi İşlemsel Düşünmenin Basamakları- (Wing,2006; Orrill,2022)

Şekil 5, bir süreci otomatize etmek için çözümleri bir dizi adım olarak ifade etmeyi içerir (Wing,2006). BİD ile hazırlanmış bir matematik ders planı, öğrencilere matematiksel kavramları anlamaları ve uygulamaları için bilgisayar biliminin temel prensiplerini kullanma fırsatı verir. Matematiksel düşünme ile BİD'nin birleşimi, öğrencilerin problemleri çözme, analitik düşünme ve yaratıcı çözüm geliştirme becerilerini artırabilir.

5. Matematik Öğretiminde Bilgi İşlemsel Düşünme Uygulamaları ve Matematiksel Becerileri ile Entegrasyonu

Matematik derslerinde BİD becerileri çeşitli yollarla entegre edilebilir ve uygulanabilir. Kodlama aktiviteleri, simülasyon yazılımları ve veri analizi araçları gibi dijital araçlar, öğrencilerin BİD becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur. Örneğin, GeoGebra gibi yazılımlar kullanılarak geometrik şekillerin ve fonksiyonların görselleştirilmesi sağlanabilir, bu da öğrencilerin soyut matematiksel kavramları anlamalarına yardımcı olur (Brennan & Resnick, 2012).

Öğretmenler, BİD'i matematik öğretimine dahil etmek için çeşitli yöntemler ve stratejiler kullanabilirler. Proje tabanlı öğrenme, oyun tabanlı öğrenme ve işbirlikçi öğrenme gibi yaklaşımlar, öğrencilerin aktif katılımını sağlar ve BİD becerilerini geliştirir. Ayrıca, öğretmenler öğrencilerin algoritma oluşturma, hata ayıklama ve optimize etme gibi süreçlerde deneyim kazanmalarını sağlayan etkinlikler düzenleyebilirler (Barr & Stephenson, 2011). Barr ve Stephenson BİD'in kavram ve yeterlik ve ortaöğretime entegre etmek için yaptıkları çalışmada (2011), BİD'i ortaöğretimde farklı disiplinlerde entegre etme konusunda çalışmışlar ve aşağıda yer alan Tablo2'yi matematik eğitimi için önermişlerdir.

Tablo 2

BİD Kavram ve Yetkinliklerinin Matematik Eğitime Entegrasyonu (Barr& Stephenson,2011)

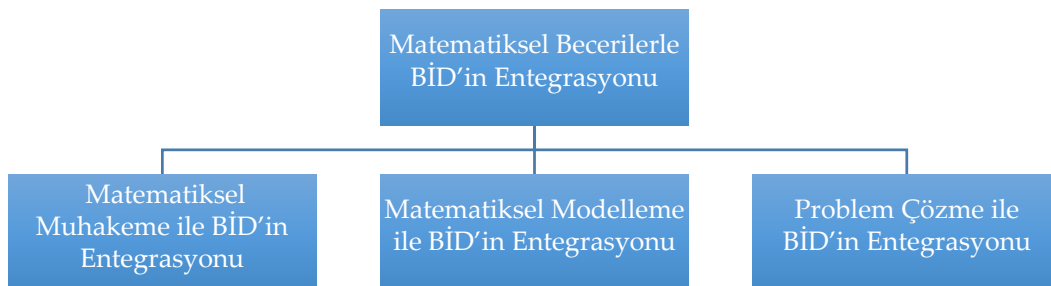
BİD Kavramı ve Yetkinliği	Matematik Eğitimi
Veri Toplama	Bir problem alanı için bir veri kaynağı bulunuz, örneğin; madeni para çevirme veya zar atma.
Veri analizi	Çevirme sayısını, zar atma sonuçlarını sayınız.
Veri temsili	Histogram, pasta grafiği, çubuk grafiği gibi grafikleri kullanarak veri temsil ediniz; listeler, grafikler vb. veri içermek için veri kümelerini kullanınız.
Problem parçalama	Bir matematiksel ifadede işlemleri uygulayınız.

Soyutlama	Cebirde değişkenleri kullanınız; bir kelime problemindeki temel gerçekleri belirleyiniz, cebirdeki fonksiyonları inceleyiniz.
Algoritmalar ve prosedürler	Uzun bölme, çarpanlara ayırma yapınız; eldeli toplama veya çıkarma işlemleri yapınız.
Otomasyon	Geometer's Sketchpad, Star Logo, Python kod parçacıkları gibi araçları kullanınız.
Parallelleştirme	Doğrusal sistemleri çözünüz; matris çarpımı yapınız.
Simülasyon	Kartezyen düzlemde bir fonksiyonun grafiğini çiziniz ve değişkenlerin değerlerini tabloyla gösteriniz.

BİD tabanlı matematik öğretim yaklaşımları ortaöğretimde daha yaygın hale geldikçe (Miller, 2019; Pei vd., 2018; Shumway vd., 2021), “hesaplamalı olarak geliştirilmiş matematik eğitimi” (Ng & Cui, 2021, s. 848) kavramını ve uygulamasını geliştirmek için bir dizi tasarım tabanlı araştırma yapılmıştır. İlgili alışmalar, öğrencilerin matematik öğrenimini kolaylaştırmak için programlama görevlerini içeren öğretim tasarımını da ilerletmiştir. Bu alışmalar, Kotsopoulos ve diğerlerinin (2017) BİD aktiviteleri için pedagojik çerçevesini, kombinatorik (De Chenne & Lockwood, 2022), cebir (Bråting & Kilhamn, 2021), sayı teorisi ve matematiksel modelleme (Ng & Cui, 2021) ve geometri (Miller, 2019) alanlarında ortaöğretimde matematiksel problem çözmede kullanılmaktadır. Bu alışmalar, BİD uygulamalarının matematiksel disiplin bilgilerini derinleştirdiğini ve BİD tabanlı matematik öğrenimi bağlamının BİD becerilerini geliştirdiğini göstermektedir (Pei vd., 2018). Lockwood ve De Chenne (2020) tarafından öne sürüldüğü gibi, programlamanın belirli matematik konularını öğrenmede etkili olduğu görölse de kâğıt-kalem yöntemine üstün olacağı veya matematiğin tüm alanlarının genel olarak bilişimle entegrasyona uygun olacağı sonucuna varılamaz. Ayrıca, öğrencilerin, programlama bağamlarında matematiksel problemleri çözerken, iki farklı düşünme türü (hesaplamalı ve matematiksel) arasındaki potansiyel farklar nedeniyle çeşitli zorluklar yaşadıkları bulunmuştur (Cui & Ng, 2021). Matematik Eğitimi’nin üç önemli ana becerilerinden olan muhakeme, modelleme ve problem çözme ile BİD’in entegrasyonunun incelendiği bu bölümde gelecek çalışmalara yön vermesi açısından farklı bakış açılarına literatür desteğiyle yer verilmiştir.

şekil 6

BİD muhakeme, modelleme ve problem çözme becerileri entegrasyonu

5.1. Matematiksel Muhakeme ile BİD’in Entegrasyonu

BİD, öğrencilerin matematiksel muhakeme yeteneklerini geliştirmede önemli bir rol oynar. BİD, öğrencilerin karmaşık problemleri küçük parçalara ayırmalarını, desenleri tanımlarını, algoritmalar

oluşturmalarını ve soyutlamalar yapmalarını teşvik eder. Bu süreçler, matematiksel muhakemenin temel unsurlarıdır ve öğrencilerin analitik düşünme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur (Wing, 2006). Öğrenciler, BİD'i kullanarak matematiksel problemleri analiz etme, hipotez oluşturma ve çözümler üretme süreçlerine daha sistematik ve yapılandırılmış bir yaklaşım getirirler. Örneğin, bir problemin çeşitli çözümlerini algoritmik düşünme yoluyla test edebilir ve en etkili çözüm yöntemini belirleyebilirler. Bu da onların problem çözme becerilerini geliştirir ve matematiksel düşünme yeteneklerini derinleştirir (Grover & Pea, 2013). Bilgi işlemsel düşünme ayrıca öğrencilere soyutlama ve genel durumlara uygulanabilir çözümler üretme yeteneği kazandırır. Bu beceri, bir problemin belirli detaylarından ziyade temel prensiplerine odaklanmayı sağlar. Soyutlama sayesinde, öğrenciler benzer problemleri daha hızlı ve etkili bir şekilde çözebilirler (Barr & Stephenson, 2011).

Öğrencilerin BİD'i matematiksel muhakeme ile birleştirmesi, onların sadece problem çözme yeteneklerini değil, aynı zamanda yaratıcı düşünme kapasitelerini de artırır. Örneğin, öğrencilere gerçek dünya problemleri sunulduğunda, BİD tekniklerini kullanarak bu problemlere yenilikçi ve etkili çözümler geliştirebilirler. Bu süreçte, öğrenciler hem bireysel hem de grup çalışmaları aracılığıyla iş birliği yapma ve iletişim kurma becerilerini de geliştirme fırsatı bulurlar (Shute, Sun, & Asbell-Clarke, 2017). Ayrıca, bilgi işlemsel düşünme, öğrencilere matematiksel kavramların daha derinlemesine anlaşılmasını sağlar. Matematiksel modellerin ve algoritmaların nasıl çalıştığını anlamak, öğrencilerin matematiksel teorileri daha somut ve anlaşılır hale getirmelerine yardımcı olur. Bu, özellikle soyut matematiksel kavramların öğretiminde büyük bir avantaj sağlar (Lye & Koh, 2014).

Sonuç olarak, BİD ve matematiksel muhakemenin birleşimi, öğrencilerin analitik ve yaratıcı düşünme yeteneklerini geliştirir, problem çözme becerilerini artırır ve matematiksel kavramları daha iyi anlamalarını sağlar. Bu nedenle, eğitimde BİD'nin önemi vurgulanmalı ve bu becerilerin geliştirilmesine yönelik öğretim stratejileri benimsenmelidir.

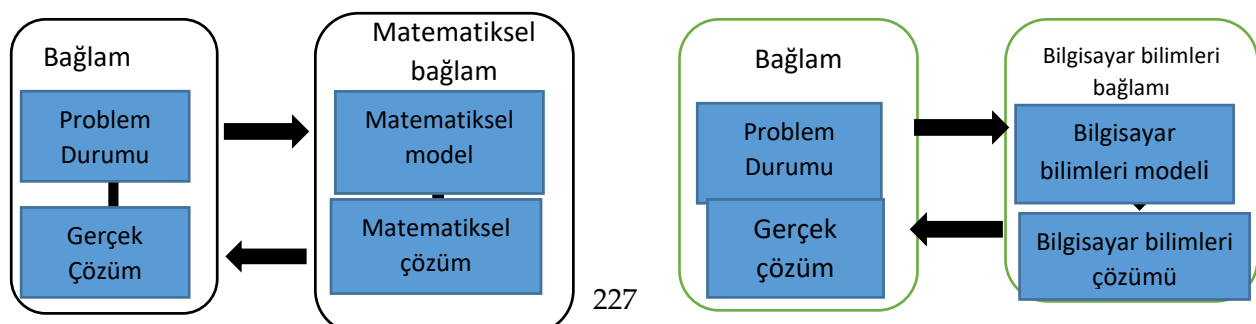
5.2. Matematiksel Modelleme ile BİD'in Entegrasyonu

Matematiksel modelleme, süreci ve okullardaki öğretim müfredatındaki yeri, son yıllarda birçok araştırmacı tarafından geniş bir şekilde tartışılmıştır. Gerçek süreç konusunda evrensel bir fikir birliği olmasa da modelleme sürecinin farklı aşamaları üzerinde genel bir anlaşma vardır ve süreci gösteren birçok farklı diyagram ve versiyon bulunmaktadır (Abrams, 2001; Berry & Houston, 1995; Biccadd & Wessels, 2011; Bloom, 2011; Borromeo Ferri, 2006; Hıdıroğlu, 2012; Lesh & Doerr, 2003; Mason, 1988; Mousoulides vd., 2006; Müller & Wittmann, 1984; Schoenfeld, 1985; Siller & Greefrad, 2010; Voskoglou, 2006). Matematiksel modelleme sürecinin önemli aşamalarını bilgi işlemsel düşünmenin önemli yönleri ile temelde ilişkilendirilebilir. Bilgi işlemsel düşünmeyle ilişkili becerilerin matematiksel modelleme için gerekli olan yetkinliklerle doğrudan uygulanabilir ve ilgili olduğu düşünülebilir (Ang & Tan, 2022).

Kallia ve arkadaşlarının (2021) yaptıkları çalışmada ise, BİD 'in matematik eğitimiyle ilişkilendirilmesi ve bu bağlamda nasıl uygulanabileceği incelenmiştir. Araştırmada, öğrencilere BİD gelişimini desteklemek için kullanılan yazılım araçları ve bu araçların matematik öğreniminde nasıl kullanıldığı ele alınmıştır.

Şekil 7

Matematiksel model ve Bilgisayar Bilimi Arasındaki Bağlantı (Kallia vd.,2011)

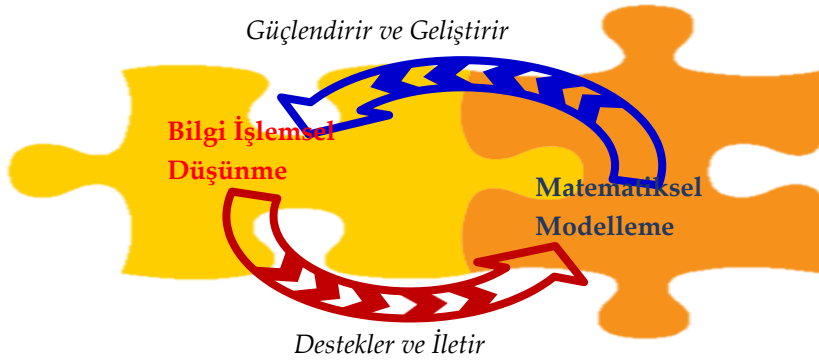

şekil 7, gerçek dünya problemlerinin hem matematiksel hem de bilgisayar bilimleri bağlamında nasıl modellenebileceğini ve çözümlenebileceğini gösteren bir akış şemasını içermektedir. şema iki paralel süreci karşılaştırır: bir yanda matematiksel modelleme, diğer yanda bilgisayar bilimlerinde modelleme. İlk sütunda "bağlam" altında "Problem Durumu" ile başlanır ve bu "Gerçek zm" ile bitirilir. Bu sütundaki akışın ikinci adımı "Matematik Modeli" olup, üçüncü adım "Matematiksel zm" dr. Sağ taraftaki ikinci sütun, aynı süreci bilgisayar bilimleri için gösterir ve "Bilgisayar Bilimi İçeriği" altında sırasıyla "Bilgisayar Bilimi Modeli" ve "Bilgisayar Bilimi zm" n içerir. Her iki sütunda da ilk adım, gerçek dünyadan bir problemin seçilmesi ve bu problemin ilgili disiplinin modelleri kullanılarak çözülmesi sürecini ifade eder. İinci adım, bu modelin çözümünün gerçek dünya bağlamına uygulanmasıdır.

Herhangi bir modelleme sürecinde, gerçek dünya probleminden başlanır ve hedefimiz gerçek dünya çözümüne ulaşmaktır. Ancak, bu doğrudan yol genellikle basit değildir ve bazen imkansızdır. Bu nedenle, gerçek dünya problemini matematiksel bir probleme dönüştürmek fikri ortaya çıkar. Gerçek dünyadan matematiksel dünyaya geçiş süreci genellikle bir miktar soyutlamayı içerir. Problemin gereksiz kısımları çıkarılır, sadece önemli faktörler veya değişkenler bırakılır. Soyutlamaya rağmen, problem hala çok büyükse, bir sonraki modelleme adımı bazı varsayımlar yaparak veya problemi daha yönetilebilir parçalara ayırarak basitleştirmek olacaktır. Bu süreç, büyük bir problemin daha küçük parçalara ayrılmasını sağlar. Bu, matematiksel modellemede önemli ve yaygın bir stratejidir (Ang & Tan, 2022).

şekil 8

Bilgi İşlemsel Düşünme ve Matematiksel Modelleme Arasındaki Etkileşim (Ang & Tan, 2022)

şekil 8'de, bilgi işlemsel düşünme ve matematiksel modelleme arasındaki etkileşim gösterilmektedir. Modelleme sürecindeki bir sonraki aşama, varsayımlar temelinde bir model oluşturmaya çalışmaktır. Bu aşamada, dikkate alınması veya modele dahil edilmesi gereken faktörler veya değişkenler belirlenmiş olacaktır. Bu modelleme sürecinin yaygın bir uygulaması, değişkenleri ve davranışlarını incelemek, mevcut verileri analiz etmek, eğilimleri veya örüntüleri belirlemek ve bazı mevcut, bilinen model veya çözüm yöntemlerinin kullanılabilir olup olmadığını kontrol etmektir. Bu, büyük ölçüde örüntü tanıma yeteneğini gerektirir (Ang & Tan, 2022).

Sonuç olarak, matematiksel modelleme yeterliklerinin gelişimi bilgi işlemsel düşünme ile desteklenebilir. Aynı zamanda bilgi işlemsel düşünmenin farklı yönleri matematiksel modelleme sürecinde görünmektedir.

5.3.Problem zme ile BİD'in Entegrasyonu

Matematiksel problem çözme süreçlerinde bilgi işlemsel düşünme önemli bir rol oynar. BİD, ğrencilerin karmaşık matematiksel problemleri çözme sürecinde kullanabilecekleri stratejiler sunar. Örneğin, bir problemle karşılaştıklarında, öğrenciler problemi daha küçük parçalara ayırabilir, desenleri tanıyabilir ve algoritmalar geliştirerek çözüm üretebilirler (Grover & Pea, 2013).

Bilgi işlemsel düşünme, öğrencilerin problem çözme sürecinde sistematik bir yaklaşım benimsemelerine olanak tanır. Wing (2006) tarafından vurgulandığı gibi, bilgi işlemsel düşünme, analitik düşünme becerilerini geliştirir ve öğrencilerin karmaşık problemleri daha kolay anlamalarına ve çözmelerine yardımcı olur. Örneğin, öğrenciler bir denklemi çözerken, adım adım ilerleyerek her bir adımı dikkatle analiz edebilir ve farklı çözüm yöntemlerini değerlendirebilirler.

Öğrencilerin karmaşık matematiksel problemleri çözme sürecinde bilgi işlemsel düşünme stratejilerini kullanmaları, onların analitik düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirir. Brennan ve Resnick (2012), bilgi işlemsel düşünmenin öğrencilerin matematiksel problem çözme süreçlerinde kritik bir rol oynadığını ve bu süreçlerin öğrencilerin matematiksel düşünme yeteneklerini derinleştirdiğini belirtmektedir. Örneğin, bir öğrenci bir denklemi çözmek için çeşitli algoritmalar kullanabilir ve en uygun çözüm yöntemini belirleyebilir. Bu süreç, öğrencilerin matematiksel düşünme yeteneklerini ve problem çözme becerilerini derinleştirir. Ayrıca, bilgi işlemsel düşünme, öğrencilerin soyutlama becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur. Soyutlama, öğrencilerin karmaşık problemleri daha basit ve yönetilebilir parçalara ayırarak çözmelerine olanak tanır. Bu, özellikle karmaşık matematiksel kavramların öğrenilmesinde büyük bir avantaj sağlar (Wing, 2006).

Bilgi işlemsel düşünme stratejilerinin kullanımı, öğrencilerin yalnızca bireysel problem çözme becerilerini değil, aynı zamanda iş birliği yapma ve takım çalışması becerilerini de geliştirmelerine yardımcı olur. Shute, Sun ve Asbell-Clarke (2017), bilgi işlemsel düşünmenin öğrencilerin grup çalışmaları sırasında daha etkili ve yaratıcı çözümler üretmelerine olanak tanıdığını belirtmektedir. Bu da öğrencilerin iletişim ve iş birliği becerilerini güçlendirir.

Öğrencilerin karmaşık matematiksel problemleri çözme sürecinde bilgi işlemsel düşünme stratejilerini kullanmaları, onların analitik düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirir. Örneğin, bir öğrenci bir denklemi çözmek için çeşitli algoritmalar kullanabilir ve en uygun çözüm yöntemini belirleyebilir. Bu süreç, öğrencilerin matematiksel düşünme yeteneklerini ve problem çözme becerilerini derinleştirir (Brennan & Resnick, 2012).

Bu nedenle, BİD ve matematik arasındaki ilişkiler ve örtüşen bileşenler konusunda, özellikle ortaöğretim eğitimi bağlamında, yaşa uygun ve disiplinler arası yollarla BİD gelişimine büyük önem verilen yerlerde (Hong Kong Müfredat Geliştirme Konseyi, 2020; Uluslararası Eğitim Teknolojileri Derneği, 2016; Ulusal Araştırma Konseyi (NRC), 2013), bir fikir birliği eksikliği devam etmektedir. Daha fazla araştırılması gereken önemli bir soru, bilişimin ortaöğretimde matematiksel düşünme ve öğrenimini nasıl etkili bir şekilde destekleyebileceği ve bunun tersinin nasıl mümkün olabileceğidir (Hickmott vd., 2018).

Aşağıda literatürde BİD ve matematik eğitime entegrasyonu bağlamında yer alan çalışmaların (Brennan & Resnick, 2012; Grover & Pea, 2013; Weintrop vd., 2016) önerilerindeki sorulardan önemli bulunan birkaçına cevaplar yer almaktadır:

BİD, İlköğretim ve Ortaöğretim Matematik Eğitiminde Hangi Eğitim Bağlamlarında Entegre Edilmiştir?

BİD ilköğretim ve ortaöğretim matematik eğitiminde çeşitli eğitim bağlamlarında entegre edilmiştir. Özellikle problem çözme ve algoritmik düşünme becerilerini geliştirmek amacıyla, matematik derslerinde kullanılmaktadır. Örneğin, ilkokul seviyesinde basit algoritmalar ve desen tanıma faaliyetleri, ortaokul ve lise seviyesinde ise daha karmaşık veri analizi ve modelleme etkinlikleri yer almaktadır (Weintrop vd., 2016). Bu tür entegrasyonlar, öğrencilerin hem matematiksel hem de bilişsel yeteneklerini geliştirmeye yönelik yapılandırılmış etkinliklerle desteklenmektedir (Grover & Pea, 2013).

BİD Tabanlı Matematik Etkinliklerinde Hangi Araçlar ve Öğretim Yaklaşımları Kullanılmıştır?

BİD tabanlı matematik etkinliklerinde çeşitli araçlar ve öğretim yaklaşımları kullanılmaktadır. Kodlama platformları (Scratch, Python gibi), simülasyon yazılımları, robotik kitler ve veri analizi araçları (Excel, R) yaygın olarak kullanılan araçlar arasındadır (Wing, 2006). Öğretim yaklaşımları

arasında proje tabanlı öğrenme, oyun tabanlı öğrenme, sorgulamaya dayalı öğrenme ve işbirlikçi öğrenme yöntemleri öne çıkmaktadır (Brennan & Resnick, 2012). Bu yaklaşımlar, öğrencilerin aktif katılımını ve kendi öğrenme süreçlerini yönetmelerini sağlar. Ayrıca, öğrencilerin algoritma oluşturma, hata ayıklama ve optimize etme gibi süreçlerde deneyim kazanmalarına olanak tanır (Barr & Stephenson, 2011).

Hangi Teorik Yapılar veya Kavramsal Çerçeveler Kullanılmış ve Öğrencilerin BİD Tabanlı Matematik Etkinliklerindeki Öğrenme Sonuçları Nasıl Karakterize Edilmiştir?

BİD tabanlı matematik etkinliklerinde, çeşitli teorik yapılar ve kavramsal çerçeveler kullanılmıştır. Papert'in yapılandırmacı öğrenme teorisi, öğrencilerin kendi bilgi yapılarını inşa etmelerini teşvik ederken, Vygotsky'nin sosyal etkileşim teorisi, işbirlikçi öğrenme ve akran yardımlaşmasını desteklemektedir (Papert, 1980; Vygotsky, 1978). Ayrıca, Bloom'un taksonomisi ve Webb'in bilgi derinliği çerçevesi, öğrencilerin öğrenme çıktılarının değerlendirilmesinde kullanılmaktadır (Krathwohl, 2002; Webb, 1997). Öğrencilerin BİD tabanlı matematik etkinliklerindeki öğrenme sonuçları genellikle şu şekilde karakterize edilmiştir:

Problem çözme becerilerinde artış (Grover & Pea, 2013)

Algoritmik ve mantıksal düşünme yeteneklerinin gelişimi (Wing, 2006)

Matematiksel kavramlara daha derinlemesine bir anlayış (Weintrop vd., 2016)

Bilgi teknolojilerini kullanma becerilerinin artması (Brennan & Resnick, 2012)

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma, bilgi işlemsel düşünme (BİD) kavramının matematik eğitimi ile entegrasyonunu ve bu entegrasyonun öğretim süreçleri üzerindeki etkilerini incelemektedir.

BİD'nin matematik eğitimiyle entegrasyonu, öğrencilere problem çözme, soyutlama, algoritma geliştirme gibi becerileri kazandırmada etkili olduğu görülmüştür. BİD tabanlı etkinliklerin, öğrencilerin matematiksel kavramları daha iyi anlamalarını ve bu kavramları günlük hayatla ilişkilendirmelerini sağladığı başka bir ifade ile soyut matematiksel kavramları daha somut ve anlaşılır hale getirmelerine yardımcı olmaktadır.

BİD'nin pedagojik uygulamaları, öğretmenlerin teknoloji ve bilgisayar destekli eğitim araçlarını daha etkili kullanmalarını teşvik ettikleri belirlenmiştir. Ayrıca eğitimcilerin BİD tabanlı etkinlikleri uygularken karşılaştıkları zorluklar ve bu zorlukların nasıl aşılabileceği konusunda önemli bilgiler elde edilmiştir. Teknoloji destekli öğrenme ortamları, öğrencilerin yaratıcı problem çözme ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmede önemli bir rol oynadığı vurgulanmıştır.

Mevcut incelemeler, BİD ve ortaöğretim arasındaki çok yönlü bağlantıyı araştırmışken (Barcelos vd., 2018; Grover & Pea, 2013; Hickmott vd., 2018; Hsu vd., 2018; Tang vd., 2020), BİD ve K-12 matematik düşünme ve öğrenme arasındaki bağlantıyı veya etkileşimi tartışan incelemeler az sayıdadır (Shumway vd., 2021). BİD'nin ortaöğretim matematik sınıflarında nasıl uygulandığını geniş bir şekilde ele alan Hickmott ve diğerlerinin (2018) yaptıkları araştırmada BİD, analiz kategorisinde esas olarak tanımlayıcı olarak ele alınmış ve matematik eğitimi alanına açık veya örtük bağlantılar, etkinlik yaklaşımları ve öğrenci öğrenimi üzerindeki etkilerin kanıtlarını (çalışmaların nicel yöntemleri ile) içermektedir. Hickmott ve diğerleri (2016), BİD ile matematik kavramlarının öğrenimini açıkça ilişkilendiren çalışmaların eksikliğine vurgu yaparak yeni çalışmalara ihtiyaç olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum göstermektedir ki; bu alanda yapılacak çalışmalara oldukça ihtiyaç vardır.

Bu çalışmanın bulguları, mevcut literatürdeki benzer çalışmalarla tutarlıdır. Örneğin, Wing (2006) ve Denning (2017) gibi araştırmacılar, BİD'in sadece programlama ile sınırlı kalmaması gerektiğini, aynı zamanda çeşitli disiplinlerde uygulanabilir bir düşünme biçimi olduğunu vurgulamaktadır. Bell ve Vahrenhold (2018) tarafından yapılan araştırmada, unplugged BİD yaklaşımlarının öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirdiğini göstermiştir. Öğretmen adaylarının BİD etkinliklerine katılımının, onların pedagojik yeteneklerini geliştirdiği ve sınıf içi uygulamalarında daha başarılı oldukları literatürde de desteklenmektedir (Grover & Pea, 2013). Bu

çalışma, BİD'in matematik eğitimi üzerindeki olumlu etkilerini ortaya koyarak bu görüşleri desteklemektedir.

Gelecek araştırmalarda, BİD etkinliklerinin farklı disiplinlerde, örneğin, fen bilimleri, mühendislik alanında nasıl uygulanabileceği ve bu uygulamaların öğrenci başarısı üzerindeki etkileri incelenebilir.

Kaynakça

- Abrams, J. P. (2001). Mathematical modeling: teaching the open-ended application of mathematics. *The Teaching Mathematical Modeling and the of Representation*. 2001 Yearbook, NCTM, (Eds. Cuoco, A.A. and Curcio, F.R.).
- Ang, K., & Tan, C. (2022). Mathematical modelling and computational thinking: Their intersections in STEM education. *Journal of STEM Education Research*, 5(3), 78-93.
- Barcelos, T. S., Rodrigues, R. A., & Carvalho, L. M. (2018). Computational thinking in K-12: An analysis of empirical literature. *Proceedings of the IEEE Frontiers in Education Conference (FIE)*, 1-9.
- Barr, V., & Stephenson, C. (2011). Bringing computational thinking to K-12: what is involved and what is the role of the computer science education community? *ACM Inroads*, 2(1), 48-54.
- Bell, T., & Vahrenhold, J. (2018). *CS Unplugged—How is it used, and does it work?* In *Adventures between lower bounds and higher altitudes* (pp. 497-521). Springer.
- Berry, J., & Houston, K. (1995). *Mathematical modeling*. London: Edward Arnold.
- Biccard, P., & Wessels, D. C. J. (2011). Documenting the development of modelling competencies of grade 7 mathematics students. *International Perspectives on the Teaching and Learning of Mathematical Modelling*. 1(5), 375-383.
- Blum, W. (2011). Can modelling be taught and learnt? Some answers from empirical research. In G. Kaiser, W. Blum, R. Borromeo Ferri, & G. Stillman (Eds.), *Trends in teaching and learning of mathematical modelling* (pp. 15–30). Dordrecht: Springer.
- Borromeo Ferri, R. (2006). Theoretical and Empirical Differentiations of Phases in the Modelling Process. In Kaiser, G., Sriraman B. & Blomhøj, M. (Eds.) *Zentralblatt für Didaktik der Mathematik*. 38(2), 86-95.
- Bråting, K., & Kilhamn, C. (2021). Programming in school mathematics: A historical epistemological perspective on the integration of programming in Swedish school mathematics. *Journal of Curriculum Studies*, 53(5), 694–710. <https://doi.org/10.1080/00220272.2021.1896132>
- Brennan, K., & Resnick, M. (2012). New frameworks for studying and assessing the development of computational thinking. In *Proceedings of the 2012 annual meeting of the American Educational Research Association, Vancouver, Canada* (Vol. 1, p. 25).
- Critten, V., Hagon, H., & Messer, D. (2022). Can pre-school children learn programming and coding through guided play activities? A case study in computational thinking. *Early Childhood Education Journal*, 50(6), 969–981. <https://doi.org/10.1007/s10643-021-01233-z>
- Cui, L., & Ng, O. L. (2021). Computational thinking in mathematics education: Investigating the impact of programming on mathematical problem-solving. *Journal of Mathematical Education*, 52(1), 848.
- De Chenne, H., & Lockwood, E. (2022). Exploring students' use of computational thinking to solve combinatorial problems with Python. *Journal of Mathematical Behavior*, 66, 100944. <https://doi.org/10.1016/j.jmathb.2022.100944>
- Denning, P. J. (2005). Beyond Calculation: The Next Fifty Years of Computing. *Communications of the ACM*, 48(3), 29-32.
- Denning, P. J. (2017). Remaining trouble spots with computational thinking. *Communications of the ACM*, 60(6), 33-39.
- Eisenberg, M. (2002). Output devices, computation, and the future of mathematical crafts. *International Journal of Computers for Mathematical Learning*, 7(1), 1–44. <https://doi.org/10.1023/A:1013347104484>

- Feldhausen, R., Weese, J. L., Bean, N. H., & Bell, R. S. (2018). Collaborative learning in computer science and engineering: A multi-year study of long-term impacts. *Journal of Computing in Higher Education*, 30(1), 57–82. <https://doi.org/10.1007/s12528-018-9163-8>
- Foerster, P. (2016). Introducing computational thinking in high school mathematics: Challenges and strategies. *Mathematics Teacher*, 109(8), 611–615. <https://doi.org/10.5951/mathteacher.109.8.0611>
- Gadanidis, G., Namukasa, I., & Cendros, R. (2018). Computational thinking in mathematics teacher education. *International Journal of Information and Learning Technology*, 34(2), 133-139. <https://doi.org/10.1108/IJILT-09-2016-0048>
- Gal-Ezer, J., & Stephenson, C. (2009). Computer science teacher preparation is critical. *ACM Inroads*, 1(1), 61-66.
- Grover, S., & Pea, R. (2013). Computational thinking in K–12: A review of the state of the field. *Educational Researcher*, 42(1), 38-43. <https://doi.org/10.3390/educsci13040422>
- Hadad, R., Tang, X., Yin, Y., Lin, Q., & Zhai, X. (2020). Developing assessment tools for computational thinking in mathematics education. *International Journal of STEM Education*, 7(13), 1-15. <https://doi.org/10.1186/s40594-020-00225-6>.
- Hanid, M. F. A., Mohamad Said, M. N. H., Yahaya, N., & Abdullah, Z. (2022). Enhancing students' understanding of geometric concepts through computational thinking: A case study in secondary education. *International Journal of STEM Education*, 9(1), 110-120. <https://doi.org/10.1186/s40594-022-00323-8>
- Hıdıroğlu, . N. (2012). *Teknoloji destekli ortamda matematiksel modelleme problemlerinin zm srelerinin analiz edilmesi: Yaklaşım ve dşnme süreçleri üzerine bir aıklama* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eyll Üniversitesi, İzmir.
- Hickmott, D., Prieto-Rodriguez, E., & Holmes, K. (2018). A scoping review of studies on computational thinking in K-12 mathematics classrooms. *Digital Experiences in Mathematics Education*, 4(1), 48-69.
- Hong Kong Curriculum Development Council. (2020). Mathematics education key learning area curriculum guide (Primary 1 - Secondary 6). Hong Kong: Education Bureau.
- Hooshyar, D., Yousefi, E., Lim, H., & Yang, Y. (2021). Development and evaluation of an adaptive educational system for improving students' computational thinking skills. *IEEE Transactions on Learning Technologies*, 14(2), 230-242. <https://doi.org/10.1109/TLT.2021.3056002>
- Hsu, T. C., & Hu, C. (2017). Applying computational thinking to mathematics education: A practical guide for teachers. *Computers & Education*, 115, 1–14. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2017.06.013>
- Hsu, T. C., Chang, S. C., & Hung, Y. T. (2018). How to learn and how to teach computational thinking: Suggestions based on a review of literature. *Computers & Education*, 126, 296-310.
- Hu, C. (2011). Computational thinking: what it might mean and what we might do about it. In *Proceedings of the 16th annual joint conference on Innovation and Technology in computer science education* (pp. 223-227).
- Huang, H., & Qiao, F. (2022). Exploring the integration of computational thinking in STEM education: A review of tools and practices. *Journal of STEM Education*, 23(4), 415-430. <https://doi.org/10.1007/s10956-022-09945-3>
- International Society for Technology in Education. (2016). *ISTE standards for students*. Arlington, VA: Author.
- Jiang, S., & Wong, L. H. (2022). Facilitating computational thinking through learning by teaching and game design. *Journal of Educational Computing Research*, 60(2), 355-380.
- Jocius, R., et al. (2021). Jocius, R., Goode, J., & Zhang, S. (2021). Building a virtual community of practice: Teacher learning for computational thinking infusion. *TechTrends*, 65(5), 718-727. <https://doi.org/10.1007/s11528-021-00611-8>
- Kahn, K., Sendova, E., Sacristn, A. I., & Noss, R. (2011). Developing mathematical thinking through programming activities: A case study. *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology*, 42(4), 479–495. <https://doi.org/10.1080/0020739X.2010.550949>

- Kallia, M., van Borkulo, S. P., Drijvers, P., Barendsen, E., & Tolboom, J. (2021). Characterising computational thinking in mathematics education: a literature-informed Delphi study. *Research in mathematics education*, 23(2), 159-187.
- Kang, Y., & Lee, H. (2020). Computational thinking assessment in K-12 mathematics: Developing and validating a rubric. *Journal of Educational Technology & Society*, 23(4), 405-417.
- Karaçam, Z. (2013). Sistematik derleme metodolojisi: Sistematik derleme hazırlamak için bir rehber. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 6(1), 26-33
- Ke, F. (2014). Designing and integrating purposeful learning in game play: A systematic review. *Educational Technology Research and Development*, 62(1), 57-82.
- Kong, S. C., & Abelson, H. (2019). *Computational thinking education* (p. 382). Springer Nature.
- Kotsopoulos, D., Lee, J., & Weber, K. (2017). Developing pedagogical frameworks for computational thinking in mathematics education. *Computational Thinking Journal*, 10(2), 123-137.
- Krathwohl, D. R. (2002). A revision of Bloom's taxonomy: An overview. *Theory into practice*, 41(4), 212-218.
- Lee, I., & Malyn-Smith, J. (2020). Integrating computational thinking and science in the elementary classroom. *Journal of Research on Technology in Education*, 52(1), 1-12.
- Lee, I., & Malyn-Smith, J. (2020). Integrating computational thinking and science in the elementary classroom. *Journal of Research on Technology in Education*, 52(1), 1-12.
- Lesh, R. A., & Doerr, H. (2003). Foundations of Model and Modelling Perspectives On Mathematic Teaching And Learning. In R. A. Lesh, and H. Doerr (Eds.), *Beyond Constructivism: Models and Modelling Perspectives on Mathematics Teaching, Learning and Problem Solving* (pp. 3-33). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Li, Y., Schoenfeld, A. H., diSessa, A. A., Graesser, A. C., Benson, L. C., English, L. D., & Duschl, R. A. (2020). Computational thinking is more about thinking than computing. *Journal for STEM Education Research*, 3, 1-18.
- Lockwood, E., & De Chenne, H. (2020). Enriching students' combinatorial reasoning through the use of loops and conditional statements in Python. *Journal of Educational Computing Research*, 58(4), 763-784. <https://doi.org/10.1177/0735633120918173>
- Lye, S. Y., & Koh, J. H. L. (2014). Review on teaching and learning of computational thinking through programming: What is next for K-12?. *Computers in Human Behavior*, 41, 51-61.
- Mason, J. (1988). Modelling: What Do We Really Want Pupils to Learn? In D. Pimm (Ed.), *Mathematics, Teachers and Children*. (pp. 201-215). London: Hodder & Stoughton.
- Miller, D. (2019). Integrating computational thinking in secondary mathematics education: Challenges and opportunities. *Journal of STEM Education Research*, 5(1), 45-60. <https://doi.org/10.1007/s41979-019-0005-2>
- Morelli, R., Uche, C., Lake, P., & Baldwin, L. (2010). Analyzing the effectiveness of robotics to teach computational thinking. *Proceedings of the 41st ACM Technical Symposium on Computer Science Education*, 144-148. <https://doi.org/10.1145/1734263.1734314>
- Mousoulides, M., Pittalis, M., & Christou, C. (2006). Improving Mathematical Knowledge Through Modeling in Elementary Schools. In J. Novotna, H. Moraova, M. Kratka and N. Stehlikova (Eds.). *Proceedings 30th Conference of the International Group for the Psychology of Mathematics Education*, 4, 201-208.
- Müller, G., & Wittmann, E. (1984). *Der Mathematikunterricht in der Primarstufe*. Braunschweig: Vieweg.
- National Research Council. (2010). Report on computational thinking and K-12 education. National Academies Press.
- National Research Council. (2013). *Next generation science standards: For states, by states*. Washington, DC: The National Academies Press.
- Ng, O. L., & Cui, L. (2021). The integration of computational thinking and mathematical reasoning in secondary education: A case study. *Journal of Educational Computing Research*, 59(1), 45-67. <https://doi.org/10.1177/0735633120938871>

- Norris, C., Sullivan, T., Poirot, J., & Soloway, E. (2003). No access, no use, no impact: Snapshot surveys of educational technology in K-12. *Journal of Research on Technology in Education*, 36(1), 15-27.
- Papert, S. (1980). *Mindstorms: Children, Computers, and Powerful Ideas*. Basic Books, Inc.
- Papert, S. (1993). *The children's machine: Rethinking school in the age of the computer*. New York, NY, USA: Basic Books, Inc
- Papert, S. (2006). Keynote leBİDure. *Keynote at ICMI 17 Conference in Hanoi, Vietnam*. Retrieved from <http://dailypapert.com/wp-content/uploads/2012/05/Seymour-Vietnam-Talk-2006.pdf> Accessed 10 Feb 2024.
- Pei, C., Weintrop, D., & Wilkerson, M. H. (2018). Examining the role of computational thinking in mathematical problem-solving. *Educational Researcher*, 47(5), 329-338.
- Pei, F., Smith, J., & Jones, T. (2018). Computational thinking in geometry: Case studies in secondary education. *Computers & Education*, 127, 127-142. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2018.08.017>
- Repenning, A., Webb, D., & Ioannidou, A. (2010). Scalable game design and the development of a checklist for getting computational thinking into public schools. *Proceedings of the 41st ACM Technical Symposium on Computer Science Education*, 265-269.
- Rodríguez-Martínez, A., González-Calero, J. A., & Pérez-Pérez, C. (2020). Enhancing students' computational thinking skills: A computational experiment in a secondary school mathematics classroom. *Education and Information Technologies*, 25(2), 1455-1472.
- Schoenfeld, A. H. (1985). *Mathematical Problem Solving*. Academic Press Inc.
- Shumway, J. F., Berland, M., & Wilkerson, M. (2021). Computational thinking in K-12: In-service teacher perceptions and practices. *Journal of Research on Technology in Education*, 53(1), 63-79.
- Shute, V. J., Sun, C., & Asbell-Clarke, J. (2017). Demystifying computational thinking. *Educational Research Review*, 22, 142-158.
- Sirakaya, M., & Vural, M. (2020). The impact of computational thinking-based activities on students' problem-solving skills and attitudes towards programming. *Journal of Education and Learning*, 9(2), 115-125. <https://doi.org/10.5539/jel.v9n2p115>
- Siller, H. S., & Greefrath, G. (2010). Mathematical Modelling In Class Regarding To Technology. *CERME 6 – Proceedings of the sixth Congress of the European Society for Research in Mathematics Education*. 108-117.
- Sneider, C., Stephenson, C., Schafer, B., Flick, L., & Wolf, M. (2014). Computational thinking in high school science classrooms: Exploring the role of computers in science inquiry. *Journal of Science Education and Technology*, 23(1), 37-44. <https://doi.org/10.1007/s10956-013-9441-z>
- Stewart, M., et al. (2021). Exploring the role of computational thinking in mathematical modeling activities for high school students. *Journal of Mathematical Behavior*, 61, 100804. <https://doi.org/10.1016/j.jmathb.2021.100804>
- Swaid, S. I. (2015). Bringing computational thinking to STEM education. *Procedia Computer Science*, 65, 693-698. <https://doi.org/10.1016/j.procs.2015.09.030>
- Syslo, M. M., & Kwiatkowska, A. B. (2014). Informatics education in Europe: Are we all in the same boat? *Proceedings of the ITiCSE Conference*, 3-8.
- Tang, X., Yin, Y., Lin, Q., Hadad, R., & Zhai, X. (2020). Assessing computational thinking: A systematic review of empirical studies. *Computers & Education*, 148, 103798.
- Tekdal, M. (2021). Investigating the integration of computational thinking in Turkish STEM education. *Journal of Educational Technology & Society*, 24(4), 100-111. <https://doi.org/10.1109/EDUCON45650.2021>
- Tucker, A., McCowan, D., Deek, F. P., Stephenson, C., & Jones, J. (2006). A model curriculum for K-12 computer science: *Final report of the ACM K-12 task force curriculum committee*. ACM.
- Voskoglou, M. G. (2006). The Use of Mathematical Modelling as a Tool for Learning Mathematics. *Quaderni di Ricerca in Didattica*. 16, 53-60.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.

- Webb, N. L. (1997). Research Monograph Number 6: Criteria for Alignment of Expectations and Assessments in Mathematics and Science Education. Council of Chief State School Officers.
- Weintrop, D., Beheshti, E., Horn, M., Orton, K., Jona, K., Trouille, L., & Wilensky, U. (2016). Defining computational thinking for mathematics and science classrooms. *Journal of Science Education and Technology*, 25(1), 127-147.
- Wilensky, U. (1995). NetLogo: An environment for simulating complex systems. Center for Connected Learning and Computer-Based Modeling, Northwestern University.
- Wilensky, U., Brady, C., & Horn, M. (2014). Fostering computational literacy in science classrooms: An agent-based approach. *Communications of the ACM*, 57(8), 24–28. <https://doi.org/10.1145/2633031>
- Wing, J. M. (2006). Computational thinking. *Communications of the ACM*, 49(3), 33–35. <https://doi.org/10.1145/1118178.1118215>
- Wing, J. M. (2008). Computational thinking and thinking about computing. *Philosophical Transactions of the Royal Society of London A: Mathematical, Physical and Engineering Sciences*, 366(1881), 3717–3725. <https://doi.org/10.1098/rsta.2008.0118>
- Wing, J. M. (2011). *Research notebook: Computational thinking—what and why*. The Link Magazine, Pittsburg, PA: Computer Science. Retrieved from
- Yadav, A., Hong, H., & Stephenson, C. (2014). Computational thinking for all: Pedagogical approaches to embedding 21st-century problem-solving in K-12 classrooms. *TechTrends*, 58(6), 20–27.
- Ye, H., Liang, B., Ng, O. L., & Chai, C. S. (2023). Integration of computational thinking in K-12 mathematics education: a systematic review on CT-based mathematics instruction and student learning. *International Journal of STEM Education*, 10(1), 3
- Yıldız, M., Çiftçi, E., & Karal, H. (2017). Bilişimsel düşünme ve programlama. *Eğitim teknolojileri okumaları* (1st ed., s. 75-86).
- Yılmaz, K. (2021). Sosyal bilimlerde ve eğitim bilimlerinde sistematik derleme, meta değerlendirme ve bibliyometrik analizler. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(2), 1457-1490.
- Yuen, J., Lee, J. S. Y., & Chan, K. (2023). Impact of chatbot-assisted language learning on academic performance and motivation. *Education and Information Technologies*, 28(11), 15223–15243. <https://doi.org/10.1007/s10639-022-10879-4>.
- Zhang, L., & Nouri, J. (2019). A systematic review of learning computational thinking through Scratch in K-9. *Computers & Education*, 141, 103607. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2019.103607>.